

КЛАСИФИЦИРАНЕ НА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ

докторант Вера Петрова
катедра „Счетоводна отчетност“
СА „Д. А. Ценов“, гр. Свищов

Ключови думи:	Резюме
<p><i>Парични потоци</i></p> <p><i>Класификация</i></p> <p><i>Оперативна дейност</i></p> <p><i>Инвестиционна дейност</i></p> <p><i>Финансова дейност</i></p> <p><i>МСС 7</i></p>	<p><i>Настоящата статия е посветена на един от важните аспекти на отчитането на паричните потоци, а именно – тяхната класификация. В материала се изтъква значението, което правилната класификация има за потребителите на информацията от финансовите отчети. Представят се основните изисквания на Международен счетоводен стандарт 7 за разделянето на паричните потоци на такива от оперативна, инвестиционна и финансова дейност. Разглежда се класифицирането на парични потоци от по-специфични сделки или събития, като лихви, дивиденди, данъци, лизинг, чуждестранна валута и др.</i></p>

Отчетът за паричните потоци е един от съставните части на финансовите отчети с общо предназначение на предприятията. Той е единственият, който се изготвя на касова основа, а не на база текущо начисляване. На практика чрез него предприятието представя възможността си да генерира парични средства и парични еквиваленти, изчислена на база парични потоци, които в краткосрочен план се явяват измерител на промените в нетните активи, финансовата структура и ефикасността, с която ръководството управлява поверените му ресурси. Отчетът за паричните потоци разкрива способността на предприятието да посреща текущите си задължения, да връща дълговете си, да плаща лихви и да разпределя дивиденди. Не случайно инвеститорите на финансовите пазари наблюдават отблизо информацията за паричните потоци на различните листвани дружества в търсене на такива измежду тях, в които си струва да се вложат ресурси.

Изготвянето и представянето на отчет за паричните потоци попадат в обхвата на Международен счетоводен стандарт 7 – *Отчети за паричните потоци*. Едно от основните изисквания на МСС 7 е предприятията да класифицират паричните си потоци в три категории потоци: от оперативна дейност, от инвестиционна дейност и от финансова дейност. Счита се, че така потребителите на финансовите отчети получават много по-уместна информация за дейността на предприятието. Те могат да направят своите изводи по отношение на това как предприятието генерира и разходва паричните си средства в дейността си, използва ли ги за инвестиции, които да му осигурят

бъдещи постъпления, как финансира дейността и инвестициите си, разпределя ли дивиденди и пр.

На пръв поглед класифицирането на паричните потоци е ясно и директно. То се извършва при спазване на основните насоки на МСС 7, в съответствие с характера на бизнеса и при отчитане на същността на всяка една сделка. Същевременно МСС 7 допуска голяма степен на преценка от предприятието и му предоставя свобода на вземане на решение относно класификацията. Както обикновено целта на Съвета по международни счетоводни стандарти (СМСС) е стандартът да е базиран на принципи, а предприятията да могат, стъпвайки върху тях, да представят икономическата същност на сделките и събитията.

Не всички предприятия обаче използват добронамерено дадената им свобода на преценка. Някои се възползват и правят опити за манипулиране на резултатите, така че да представят парични потоци, които са по-добри в очите на инвеститорите. Така например през 2005 г. в САЩ беше установено, че автомобилните производители Ford, General Motors и Chrysler са класифицирали в продължение на години вземанията си по лизингови договори като парични потоци от инвестиционна дейност, т.е. всяко увеличаване на тези вземания е било представяно като парични средства, използвани за инвестиции. Американският регулатор SEC ги принуждава да направят корекции в отчетите си и да представят тези потоци като потоци от оперативна дейност. Само при General Motors тази прекласификация е довела до намаляване на паричните потоци от оперативна дейност от 7.6 млрд. долара на 3 млрд. долара за годината, предхождаща промяната¹. Въпреки че крайната сума на паричните средства е оставала непроменена, представената структура на паричните потоци преди принудителната прекласификация е била значително „напудрена“ в сравнение с реалността – GM са представяли много по-големи парични средства, генерирани в дейността, и повече инвестиции, които да осигурят бъдещи постъпления.

Историята с американските автомобилостроители е просто един пример за важността на коректното класифициране на паричните потоци и значението, което то има за потребителите на финансовата информация. За съжаление у нас този въпрос е донякъде пренебрегван от авторите и не получава вниманието, което заслужава. А истината е, че информацията от Отчета за паричните потоци е една от водещата, която инвеститорите наблюдават при взимане на решение дали да вложат парите си в даденото предприятие. В него те намират информация за това кой е основният източник на парични средства за предприятието – чудесно е, ако това е основната дейност, и доста притеснително, ако е инвестиционната, тъй като в този случай предприятието явно разпродава дълготрайните си активи, за да оцелява.

Инвеститорите се интересуват от това как продажбите и печалбите се преобразуват в парични средства. Те знаят, че предприятието може да постигне успех в дългосрочен план само ако основен източник на парични средства са паричните потоци от оперативна дейност. Когато продажбите и печалбите са ниски, инвеститорите отново обръщат поглед към отчета за паричните потоци, за да намерят отговор на въпроса „Как се финансира предприятието?“. То може

¹ Burns, J., “SEC tells US automakers to retool cash-flow accounting”, *Wall Street Journal Online*, 28 февруари 2005

да разпродава активи – финансирането ще бъде представено като увеличени входящи парични потоци от инвестиционна дейност. Може и да се финансира чрез емитиране на собствен капитал или генериране на дълг – това обаче не може да продължава завинаги. Рано или късно инвеститорите ще предявят претенциите си към паричните потоци от оперативна дейност.

И не на последно място, инвеститорите сравняват нетната печалба с нетните парични потоци от оперативна дейност. Между тях трябва да има определена симетрия. Графиките им във времето трябва да са относително успоредни. Не е нормално нетната печалба да расте, а потоците от оперативна дейност да остават непроменени или да намаляват. Това би било знак за опасна декапитализация на дружеството или направо за манипулиране на финансовите резултати.

Настоящата статия е посветена на класификацията на паричните потоци според изискванията на Международен счетоводен стандарт 7 *Отчети за паричните потоци*, който навсякъде по-долу е изписван с познатото съкращение МСС 7. В първата част на разработката са представени основните изисквания на стандарта за класифициране на паричните потоци. Втората част е посветена на класифицирането на потоци, свързани с някои сделки, които предизвикват интерес или дори спорове в счетоводната общност като лихви, дивиденди, данъци, застрахователни обезщетения, чуждестранна валута и пр.

Основни положения при класифицирането на паричните потоци

Както вече беше казано, паричните потоци на предприятието се класифицират в три категории – от оперативна, от инвестиционна и от финансова дейност.

Оперативната дейност е тази, от която се генерира основна част от приходите на предприятието. Тя включва и всички други дейности, които не са инвестиционни или финансови по своята същност². Чрез оперативната си дейност предприятието генерира парични средства, с които да поддържа оперативния си капацитет, да реализира ресурсите си, да посреща задълженията си, да плаща дивиденди и да осъществява нови инвестиции, без да прибегва до външно финансиране. На практика паричните потоци от оперативна дейност са свързани със сделки и други събития, които намират отражение в отчета за печалбата или загубата при определяне на финансовия резултат. Парични потоци от оперативна дейност са:

- постъпления от продажби на стоки, предоставяне на услуги и активи на трети страни, комисионни и др.;
- плащания към доставчици;
- плащания към или от името на персонала;
- плащания и възстановяване на данък върху дохода;
- плащания и постъпления по договори, държани за търгуване³.

² МСС 7, параграф 6; СМСС, 2015 г.

³ МСС 7, параграф 14; СМСС, 2015 г.

Може да се изведе като принцип, че от гледна точка на отчета за печалбите или загубите паричните потоци от оперативна дейност са резултат от сделки, които намират отражение във финансовия резултат, с изключение на тези, които са свързани с инвестиционна или финансова дейност. Сделки, събития и други обстоятелства, които пораждаат нереализирани печалби и загуби, намерили отражение в отчета за другия всеобхватен доход, са непарични по своя характер, не формират парични потоци и съответно не се представят в отчета за паричните потоци.

Инвестиционната дейност обхваща придобивания на и освобождавания от нетекущи активи и други инвестиции, с изключение на инвестициите, класифицирани като парични еквиваленти⁴. Примери за парични потоци от инвестиционна дейност са:

- плащания за придобиването на дълготрайни активи и постъпления от тяхната продажба;
- плащания за придобиване на инструменти на собствения капитал или дългови инструменти на други предприятия, или дялове в съвместни предприятия, и постъпления от тяхната продажба;
- плащания по предоставени заеми и постъпления от тяхното връщане;
- плащания за придобиване на деривативи и постъпления от тяхната продажба, при условие че тези деривативи не са държани за търгуване или за използване във финансовата дейност.

МСС 7 възприема като принцип изискването, че само парични потоци, които са свързани с признаването или отписването на актив в или от отчета за финансовото състояние (баланс), могат да се класифицират като потоци от инвестиционна дейност⁵. Ето защо разходи по дейности, които имат инвестиционен характер, като например научно-изследователска дейност или проучвателни дейности, се класифицират като потоци от оперативна дейност. Аналогично преките разходи по сделката в бизнес комбинация, съгласно МСФО 3 *Бизнес комбинации*, се признават в печалбата или загубата за периода, т.е. не формират актив и следователно, макар и самата бизнес комбинация да е инвестиционна сделка, потоците от тези разходи се класифицират в оперативна дейност.

Финансовата дейност включва дейности, които водят до промяна в собствения капитал на предприятието и неговите финансови задължения⁶. Паричните потоци от финансова дейност най-общо включват постъпления или плащания, свързани с получаване, обслужване, изплащане или обратно изкупуване на дълг и собствен капитал. Примери за такива парични потоци са:

- постъпления при емитиране на инструменти на собствения капитал и плащания при обратното им изкупуване;
- постъпления при емитиране на облигации, заеми, ипотeki и други краткосрочни и дългосрочни дългови инструменти;

⁴ МСС 7, параграф 6; СМСС, 2015 г.

⁵ МСС 7, параграф 16; СММ, 2015 г.

⁶ МСС 7, параграф 6; СМСС, 2015 г.

- изплащане на заеми;
- изплащане на главница по договор за финансов лизинг.

Трите категории парични потоци могат да бъдат представени в тяхната връзка с отчета за финансовото състояние, както следва:

Забележка:

Непаричните позиции като търговска репутация, отсрочени данъчни активи и пасиви и провизии не са включени в схемата, тъй като не формират парични потоци.

Особености при класифицирането на някои обекти

При класифицирането на паричните потоци има някои особености. Без да претендираме за изчерпателност, обекти, предизвикващи по-специален интерес по отношение на класифицирането, са:

➤ **Лихви**

Предприятието следва да представи платените и получените лихви като отделни статии. МСС 7 признава, че по отношение на нефинансовите предприятия няма консенсус за това как да се класифицират получените и платени лихви⁷. Ето защо стандартът оставя този избор на усмотрението на ръководството, но изисква избраната от предприятието класификация да се прилага последователно от период на период.

Платените лихви могат да бъдат класифицирани по два начина, като първият е основен, а вторият – алтернативен:

- Като паричен поток от оперативна дейност

⁷ МСС 7, параграф 33. СМСС, 2015 г.

Аргументът е, че платените лихви се включват в определянето на печалбата или загубата за периода.

- Като паричен поток от финансова дейност

Аргументът е, че платените лихви са цената за получаването на финансиране.

Получените лихви от своя страна също могат да бъдат класифицирани по два начина, като вторият е алтернативен:

- Като паричен поток от оперативна дейност

Аргументът е аналогичен на горния – и тези лихви влизат в определянето на резултата за периода.

- Като паричен поток от инвестиционна дейност

Основанието е, че получените лихви представляват възвращаемост от направена инвестиция.

При класифициране на платените лихви възниква проблем с лихвите, които се капитализират в стойността на придобити дълготрайни активи. От една страна, независимо от капитализирането, това са лихви и те следва да се класифицират като паричен поток от оперативна дейност (или финансова като алтернатива). От друга страна, тези лихви са разход, който води до признаване на актив в баланса, поради което би следвало да се класифицират като паричен поток от инвестиционна дейност.

Комитетът по разясненията на СМСС разгледа това вътрешно противоречие на МСС 7 и през м. май 2011 г. излезе със становище⁸, че:

- лихви, капитализирани в стойността на дълготрайни активи, следва да се класифицират като паричен поток от инвестиционна дейност;
- лихви, капитализирани в стойността на краткотрайни активи, следва да се класифицират като паричен поток от оперативна дейност.

Комитетът предложи на СМСС да включи този въпрос като малка промяна на МСС 7 в обхвата на Годишните подобрения, цикъл 2010-2012. През м. май 2012 г. СМСС издаде Проект за годишни промени, в който включи промяна в МСС 7 в този смисъл. Тя обаче не беше подкрепена от повечето участници в обсъждането на проекта. Поради това, а и поради желанието си да не прави промени на парче, през м. април 2013 г. СМСС взе решение да не финализира промяната.

➤ Дивиденди

Третирането на паричните потоци, свързани с дивиденди, е подобно на това, свързано с лихви. Без да повтаряме изтъкнатите по отношение на лихвите аргументи, дивидентите се класифицират по следния начин:

Платени дивиденди:

- Основна класификация – парични потоци от финансова дейност

⁸ Staff paper, agenda reference 6, May 2011; IFRS IC

- Алтернатива – парични потоци от оперативна дейност

Получени дивиденди:

- Основна класификация – парични потоци от оперативна дейност
- Алтернатива – парични потоци от инвестиционна дейност

➤ Данъци

Удачно е паричните потоци, свързани с данъци, да се разглеждат като три вида – свързани с данъци върху дохода, свързани с ДДС и свързани с други видове данъци.

МСС 7 обръща специално внимание на представянето на паричните потоци, свързани с *данъци върху дохода*⁹, като поставя изискване те да бъдат представени отделно и да бъдат класифицирани като потоци от оперативна дейност. Те могат да бъдат класифицирани като потоци от инвестиционна или от оперативна дейност само ако могат да бъдат конкретно отнесени към тази дейност.

На практика разделянето на паричните потоци от данъци върху дохода измежду трите категории дейности може да бъде доста неподходящо, дори подвеждащо. Както посочват авторите на PricewaterhouseCoopers, обичайно данъчните закони разглеждат финансовия резултат като цяло¹⁰. Паричният поток, свързан с плащането на данъка върху дохода, се образува като към крайния финансов резултат (след съответните преобразувания) се приложи данъчната ставка. Платената сума на данъка не се сегрегира по видове дейности. Всяко разпределяне на паричния поток за данъка върху дохода измежду трите категории дейност би могло да доведе до отчитане на хипотетични и теоретични стойности. Така например загубата, реализирана от продажба на дълготраен актив, намалява печалбата, реализирана от оперативната дейност. Отчитането на теоретичния данъчен кредит, свързан със загубата, би било чисто хипотетично.

Друг аргумент в полза на класифициране на паричните потоци, свързани с данъци върху дохода, като потоци от оперативна дейност, е това, че данъците, свързани с дохода за един период, обичайно се плащат в следващ период. На практика дори и данъкът върху дохода да може конкретно да се отнесе към инвестиционна или финансова дейност, свързаният с него паричен поток ще се представя в различен отчетен период.

Ето защо, по принцип, предприятията представят паричните потоци, свързани с данъци върху дохода, като потоци от оперативна дейност.

Вторият вид *данъци са тези, свързани с ДДС*. Стандартът не дава конкретни насоки за отчитането им. Паричните потоци от ДДС не са данък върху дохода, така че не се обхващат в посочените параграфи 35 и 36 на МСС 7. По принцип голяма част от паричните потоци, свързани с ДДС, отразяват сделки от оперативната дейност на предприятието. За това е удачно тези потоци да се представят в раздела за потоци от оперативна дейност.

⁹ МСС7, параграф 35 и 36; СМСС, 2015 г.

¹⁰ Manual of accounting IFRS 2015, Volume 2; PWC, 2014; с.30022

Данъците, свързани с ДДС, пораждат както входящи, така и изходящи парични потоци. Ето защо е удачно в отчета за паричните потоци да се представя нетното движение на дължимия или възстановимия данък. Така, при използване на косвения метод, няма нужда да се прави елиминиране на данъка, включен в началните и крайните салда на вземанията и задълженията. При използване на прекия метод постъпленията от вземания и плащанията по задължения така или иначе се представят брутни, т.е. и плащанията към държавата за ДДС (или постъпленията от възстановяване на данъка) следва да се представят като отделна статия.

Що се отнася до *паричните потоци, свързани с други данъци*, те следва да се включват в раздела на отчета за паричните потоци, в който е класифициран и паричният поток, който ги е породил¹¹. Така например социални осигуровки и данъци върху дохода на персонала следва да се включат в статията за плащания към или от името на персонала. Данъци, дължими при придобиване на имоти, следва да се включат в паричните потоци от инвестиционна дейност.

➤ Лизинг

По принцип лизингът може да бъде два вида – оперативен (своего рода наемно отношение) и финансов (вид финансиране). Третирането на паричните потоци, възникващи от двата вида лизинг, е различно.

Паричните потоци, свързани с оперативен лизинг, се класифицират като потоци от оперативна дейност. В случай на обратен оперативен лизинг има две сделки: продажба на дълготраен актив и обратно наемане на същия актив под оперативен лизинг. Двете сделки пораждат различни по класификацията си парични потоци: потоците от продажбата се класифицират като инвестиционна дейност, а тези във връзка с оперативния лизинг – като потоци от оперативна дейност.

Не така стоят нещата с финансовия лизинг. В началото на лизинговия договор в общи линии лизингополучателят трябва да признае актив (активът, придобит на лизинг) и задължение към лизингодателя. Предприятието отчита придобиване на актив и увеличение на търговските си задължения, без това да поражда парични потоци. Ето защо при изготвяне на отчета за паричните потоци от крайното салдо на дълготрайните активи трябва да се елиминира стойността на придобития актив, а от крайното салдо на задълженията – задължението към лизингодателя. Аналогична, но с обратен знак, е и ситуацията при лизингодателя. Той отписва дълготраен актив, т.е. трябва да добави стойността му към сумата на дълготрайните активи, тъй като не е налице паричен поток. Освен това той признава вземане, по което няма извършено плащане, т.е. трябва да го елиминира от салдото на вземанията за целите на изготвянето на отчета за паричните потоци.

Това, което поражда парични потоци при финансовия лизинг, са периодичните погасителни вноски. Ясно е, че те съдържат два различни компонента:

- Погасяване на главницата

¹¹ Manual of accounting IFRS 2015, Volume 2; PWC, 2014; с.30024

По този въпрос МСС 7 е изричен – при лизингополучателя погасяването на главницата по финансов лизинг е паричен поток, който се класифицира като поток от финансова дейност¹². При лизингодателя обаче тези потоци следва да се класифицират като потоци от оперативна дейност, тъй като продажбата на финансов лизинг (независимо дали е директен, или продажбен) обикновено е част от тази дейност на лизингодателя, която генерира основните му приходи.

- Погасяване на лихвата

Лихвата по финансов лизинг се третира като всяка друга лихва и обичайно се класифицира като поток от оперативна дейност както при лизингодателя, така и при лизингополучателя.

➤ Придобиване и освобождаване от инвестиции в дъщерни предприятия

Предприятието следва да представи паричния поток, свързан с придобиване или освобождаване от инвестиция в дъщерно предприятие, като отделна статия в раздел инвестиционна дейност¹³. Ако в рамките на отчетния период е имало повече от едно придобивания – те могат да се обединят в една статия. Аналогично и повече от едно освобождавания могат да се обединят в една статия. Не се допуска обаче компенсирание на парични потоци от придобивания с такива от освобождавания на инвестиции.

Паричните потоци, свързани с инвестиции в дъщерни предприятия, включват общата сума на предоставеното или полученото в парични средства възнаграждение. Всякакви непарични форми на възнаграждение, като емитиране на инструменти на собствен капитал, поемане на задължения и пр., се оповестяват в бележките. Нещо повече, при придобиване на инвестиция паричните потоци по възнаграждението се намаляват с придобитите пари и парични еквиваленти на придобиваното дружество. При освобождаване от инвестиция постъпленията от възнаграждението се намаляват с размера на парите и паричните еквиваленти, които са принадлежали на бизнеса, от който предприятието се освобождава.

Разходите по осъществяване на бизнес комбинация се признават като текущи в печалбата или загубата за периода. Те не формират актив, поради което се класифицират като парични потоци за оперативна дейност.

Както отбелязват авторите на PricewaterhouseCoopers¹⁴, бизнес комбинациите често са придружени от промяна на финансирането на придобитото предприятие. Причини за това могат да са клауза в договорите за кредит за предсрочна изискуемост при промяна на контрола върху предприятието, желание на придобиващото предприятие да уеднакви финансовата политика на придобитото предприятие с тази на останалите от групата и др. В такива ситуации обикновено придобиващото предприятие прехвърля парични средства на придобитото предприятие, с които последното да изплати дълговете си към предишните кредитори. От гледна точка на МСФО 3 такива парични потоци не са част от възнаграждението по сделката. Ако майката няма алтернатива и трябва да извърши плащането, например при клауза за

¹² МСС 7, параграф 17 (е); СМСС, 2015 г.

¹³ МСС 7, параграф 39; СМСС, 2015 г.

¹⁴ Manual of accounting IFRS 2015, Volume 2; PWC, 2014; с.30030

изискуемост при промяна на контрол, икономическата същност на това погасяване е, че то е свързано с бизнес комбинацията. Съответният паричен поток следва да се представи в раздел инвестиционна дейност. Ако изплащането на дълга е по усмотрение на компанията-майка, то по същество тя е поела задължение в бизнес комбинацията и трябва да го представи като непарична форма на възнаграждение в бележките. Паричният поток по изплащането на дълга следва да се класифицира като поток от финансова дейност.

Друг въпрос по отношение на паричните потоци от придобиване или загуба на контрол е свързан с представянето на потоците от условни възнаграждения, платими в бъдеще. МСФО 3 изисква тези условни възнаграждения да се оценят по справедлива стойност и да се включат във възнаграждението по сделката. Разбира се, те не предизвикват парични потоци и за целите на отчета за паричните потоци се елиминират от сумата на възнаграждението. Когато паричният поток, свързан с едно такова условно възнаграждение, се осъществи реално, частта от него, която е равна на първоначалната му справедлива стойност, се класифицира като инвестиционна дейност. Всяка разлика до номинално платена или получена сума се третира като финансов разход – лихва, и се класифицира като поток от оперативна дейност.

➤ Чуждестранна валута

Предприятията често сключват бизнес сделки, деноминирани в чуждестранна валута. МСС 21 *Ефекти от промените в обменните курсове* изисква такива сделки да се отчитат във функционална валута, като към сумата на чуждестранната валута се приложи обменният курс за съответния ден¹⁵.

Не всички сделки се уреждат на датата на сключването им. Сумата, с която сделката се урежда на по-късна дата, се определя по валутния курс на датата на уреждане. Когато дадена сделка е уредена на различна дата и при различен валутен курс, възниква курсова разлика, която се признава в печалбата или загубата за периода, в който е извършено уреждането. При използване на директния метод за представяне на паричните потоци от оперативни дейности в отчета се представя еквивалентът във функционална валута на платената или получената сума, т.е. не възникват усложнения. При използване на косвения метод курсовата разлика от сделка от оперативната дейност е включена в печалбата или загубата за периода, а първоначалната сума на задължението или вземането – в сумите, с които се коригира печалбата. Ето защо с курсовите разлики не се прави допълнителна корекция на печалбата. Да разгледаме следния пример:

Предприятие купува материални запаси от чуждестранен контрагент за \$100,000 на 2.6.2014 г., когато курсът на БНБ е 1.43695 лв./\$, съответно признава краткотраен актив и търговско задължение за 143,695 лв. Предприятието урежда задължението си на 1.7.2014 г., когато курсът е 1.42886 лв./\$, и реализира печалба от курсовата разлика в размер на 809 лв. Ако приемем, че предприятието не е извършвало други сделки през периода и не е използвало в дейността никаква част от купените материални запаси, то в края на периода:

¹⁵ МСС 21, параграф 21; СМСС, 2015 г.

- Има увеличение на наличността от материални запаси в размер на 143,695 лв.
- Печалбата е 809 лв.

Един опростен отчет за паричните потоци по непрекия метод би бил:

Печалба	809
Корекции за:	
Увеличение в материалните запаси	<u>(143,695)</u>
Нетен паричен поток от оперативна дейност	(142,886)

Един опростен отчет за паричните потоци по прекия метод би бил:

Плащания към доставчици	<u>(142,886)</u>
Нетен паричен поток от оперативна дейност	(142,886)

Когато обаче става въпрос за сделка, която не е от оперативна дейност, нетната печалба следва да бъде коригирана, тъй като ефектът от курсовата разлика ще бъде включен в раздела за потоци от инвестиционна или финансова дейност.

Възможно е деноминираната в чуждестранна валута сделка да остане неуредена към края на отчетния период. МСС 21 изисква съответното вземане или задължение да бъде преизчислено по заключителния валутен курс¹⁶, от което също възникват курсови разлики. Начинът, по който те засягат отчета за паричните потоци, зависи от това дали активите и пасивите, с които са свързани, са от оперативна, инвестиционна или финансова дейност, и кой подход за представяне на отчета е възприет.

Когато съответните активи или пасиви са част от оперативната дейност и е избрано да се прилага директният метод, курсовата разлика не засяга отчета за паричните потоци, тъй като на практика паричен поток не е осъществен. Когато се прилага косвеният метод, не е необходимо да се правят корекции на нетната печалба за тези разлики, макар че те са непарични. Това е така, защото промяната във вземанията или задълженията включва курсовата разлика, но тя се компенсира от равностойната печалба или загуба, включена в нетната печалба.

Когато курсовите разлики са свързани с позиции от инвестиционната или финансовата дейност, с тях се коригира нетната печалба, която съдържа равностойната печалба или загуба от тях, тъй като промяната в съответните парични позиции се отчита в раздели инвестиционна или финансова дейност.

И накрая, курсови разлики възникват и във връзка с държани пари или парични еквиваленти в чуждестранна валута. Сами по себе си тези разлики не са парични потоци. За целите на равнението на началното и крайното салдо по отчета за финансовите потоци обаче е необходимо тези курсови разлики да

¹⁶ МСС21, параграф 23; СМСС, 2015 г.

бъдат представени на отделен ред, в допълнение към разделите за парични потоци от оперативна, инвестиционна и финансова дейност.

➤ **Застрахователни обезщетения**

Застрахователните обезщетения следва да се класифицират съобразно естеството на застрахования обект, а не според това как ръководството на предприятието възнамерява да ги използва¹⁷. Следователно при щета, свързана с дълготраен актив, обезщетението следва да се класифицира като паричен поток от инвестиционна дейност. Ако обаче щетата е свързана с унищожаване на материални запаси, то обезщетението е част от оперативната дейност на предприятието.

➤ **Факторинг на вземания**

МСС 7 не поставя изисквания относно представянето на паричните потоци, свързани с факторинг на вземания. На практика то зависи от това дали предприятието продължава да отчита вземане след факторинга, или не.

Когато след факторинг предприятието отписва вземането си и получава насрещно плащане от фактора, този паричен поток по същността си е плащане за вземания, които са възникнали в рамките на оперативната дейност. Поради това той следва да се класифицира като поток от оперативна дейност.

Когато предприятието продължи да признава вземането, то признава финансово задължение за сумата, получена от фактора. На практика това е финансиране, поради което паричният поток следва да се класифицира като поток от финансова дейност.

➤ **Отбиви и премии по дългови инструменти**

МСС 7 не дава конкретни насоки как се третира паричните потоци при изплащане на сконтни дългови инструменти или при обратно изкупуване на облигации с премия. Същевременно всяка разлика между първоначалната оценка на финансовия инструмент (справедлива стойност, намалена с разходи по сделката) и сумата, която ще се плати на падежа, се амортизира като финансов разход. Тези финансови разходи са подобни на лихви, поради което следва да се третират като такива.

От гледна точка на отчета за паричните потоци при първоначално признаване на дълговия инструмент възниква само паричен поток, равен на сумата, която е постъпила от продажбата (при емитента) или платена за покупката (при инвеститора). През живота на дълговия инструмент отбивът се амортизира през печалбата или загубата, но това не поражда парични потоци. На датата на падежа платената от емитента на инвеститора сума следва да се раздели на две части:

- главницата, равна на първоначалната сума от продажбата, се представя като поток от финансова дейност при емитента и поток от инвестиционна дейност при инвеститора;
- лихвата се представя най-често като поток от оперативна дейност и при двете страни.

¹⁷ Manual of accounting IFRS 2015, Volume 2; PWC, 2014; с.30060

При обратно изкупуване на облигации с премия главницата също трябва да се раздели от допълнителния финансов разход.

След всичко казано на горните страници значимостта на коректното класифициране на паричните потоци остава извън всяко съмнение. То води до представяне на по-уместна финансова информация, която се използва от инвеститорите, заемодателите и другите кредитори на предприятието за взимане на решение дали да вложат своите ресурси в него. А именно това е целта на финансовите отчети с общо предназначение, нали?

Класификацията на паричните потоци е само един от аспектите на изготвянето и представянето на отчета за паричните потоци, които предизвикват интерес и спорове в счетоводната общност. Не малко дискусии са породени от избора на метода, по който да се съставя отчета – директен или косвен. Но това е тема, която заслужава отделно фокусиране и не е предмет на настоящата статия.

Библиографска справка:

1. *Международен счетоводен стандарт 7, СМСС, 2015*
2. *Международен счетоводен стандарт 21, СМСС, 2015*
3. *Burns, J., "SEC tells US automakers to retool cash-flow accounting", Wall Street Journal Online, 28 February 2005*
4. *Manual of Accounting IFRS 205. PricewaterhouseCoopers, 2014*
5. *Staff paper, agenda reference 6, May 2011. IFRS IC*

CASH FLOW CLASSIFICATION

Vera Petrova

PhD student

Department "Accounting"

D. A. Tsenov Academy of Economics, Svishtov

Key words:	Summary
Cash flows Classification Operating activities Investment activities Financing activities IAS 7	<i>This article addresses one of the important aspects of the accounting for cash flows, i.e. their classification. The paper points out the significance of the correct classification for financial statement information users. The paper describes the main requirements of the International Accounting Standard 7 to distinguish cash flows as such arising from operating, investment or financing activities. The paper discusses the classification of cash flows arising from more specific transactions or events such as interest, dividends, taxes, leases, foreign currency, etc.</i>